

Jestivi grad: zagrebački urbani vrtovi

GRAD ZAGREB
GRADSKI URED ZA GOSPODARSTVO,
EKOLOŠKU ODRŽIVOST I
STRATEŠKO PLANIRANJE

Gradski vrtovi

- ❖ Zaključak o provođenju projekta „Gradski vrtovi” (Sl. glasnik Grada Zagreba br. 9/13, 25/13, 26/21 i 13/22) donesen je 4. travnja 2013. godine i to s ciljem da se građanima omogući korištenje obradivog zemljišta u gradu u svrhu proizvodnje hrane (povrća i jagodičastog voća), začinskog bilja i cvijeća za vlastite potrebe

Gradski vrtovi

- ✓ Projekt je rezultat zajedničke suradnje više ureda gradske uprave Grada Zagreba:
  - ✓ Ureda gradonačelnika
  - ✓ Gradskog ureda za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje
  - ✓ Gradskog ureda za upravljanje imovinom i stanovanje
  - ✓ Gradskog ureda za katastar i geodetske poslove

Cilj projekta

- ❖ građanima omogućiti korištenje obradivog zemljišta u Gradu Zagrebu u svrhu proizvodnje:
  - ❖ hrane (povrća i jagodičastog voća)
  - ❖ začinskog bilja
  - ❖ cvijeća za vlastite potrebe na lokalnoj razini

Korist projekta

✓ Ekonomska

- ✓ prehranjivanje socijalno ugroženih skupina
- ✓ financijska potpora kućnom budžetu
- ✓ prehrambena sigurnost, tj. omogućen uzgoj vlastite hrane

Korist projekta

✔ Društvena

- ✔ poboljšana prehrana
- ✔ povećana potrošnja svježeg povrća i voća
- ✔ očuvanje tjelesnog zdravlja
- ✔ fizička aktivnost
- ✔ boravak u prirodi
- ✔ prevencija bolesti „sjedilačkog načina života“ (pretilost koja uzrokuje dijabetes tipa 2, srčane bolesti, srčani i moždani udar, problemi s leđima, rak, depresija)
- ✔ očuvanje mentalnog zdravlja (druženje, prevencija otuđenosti, prevencija ovisnosti i kriminaliteta)
- ✔ edukacija
- ✔ rekreacija
- ✔ mjesto odmora
- ✔ dobrosusjedski odnosi
- ✔ razvoj partnerstva Grada s građanima

Korist projekta

✓ Ekološka

- ✓ doprinos sadržaju i kvaliteti života u gradu
- ✓ stvaranje zelenih oaza - humaniji i ljepši gradski okoliš
- ✓ organski uzgojena hrana
- ✓ doprinos zdravijoj okolini
- ✓ očuvanje starih i rijetkih vrsta i sorti povrća i cvijeća
- ✓ promocija tradicionalnog uzgoja hrane
- ✓ podizanje svijesti o potrebi očuvanja okoliša
- ✓ vrtlarenje na načelu prirodnih zakonitosti
- ✓ prihvatljivo gospodarenje prirodnim resursima primjenom odrednica održivog razvoja

Gradski vrtovi

Prepoznatljiva oznaka Projekta Gradski vrtovi
registrirana je kao

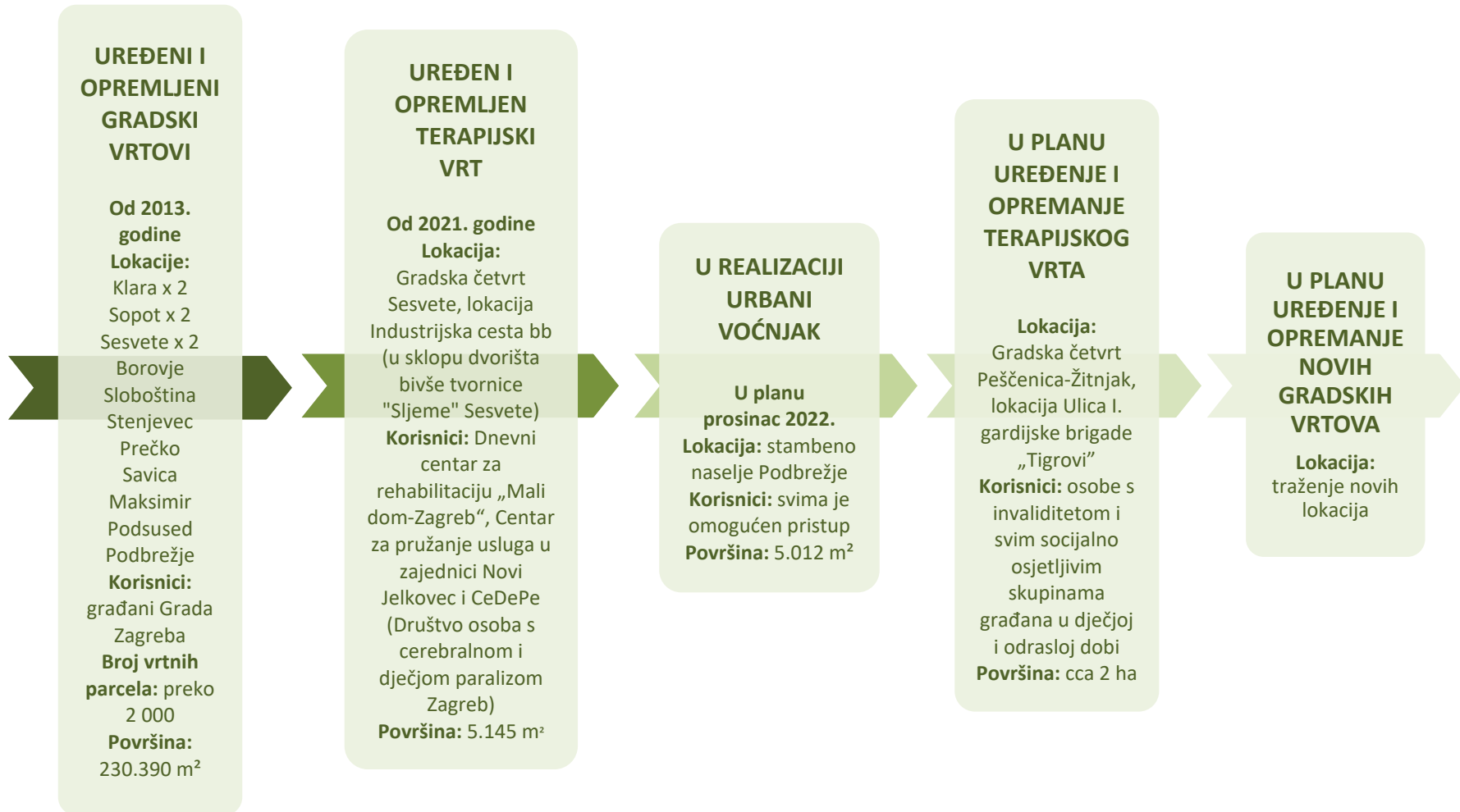
žig

pri Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo čime
je pravno zaštićen vizualni identitet projekta

Realizacija projekta

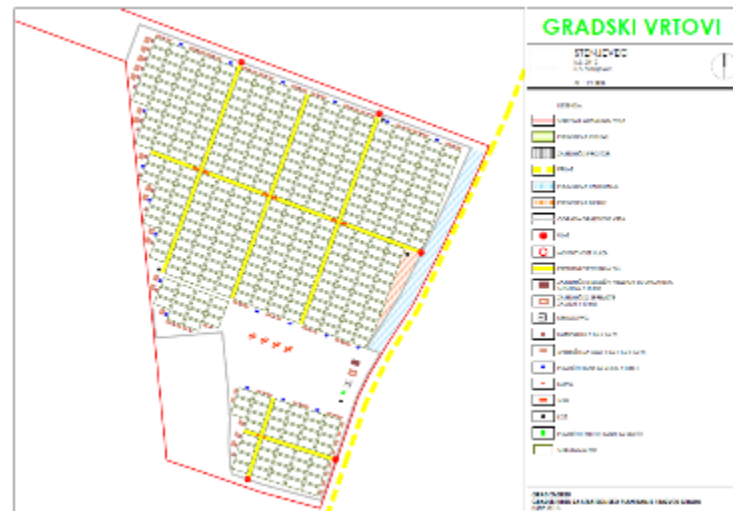

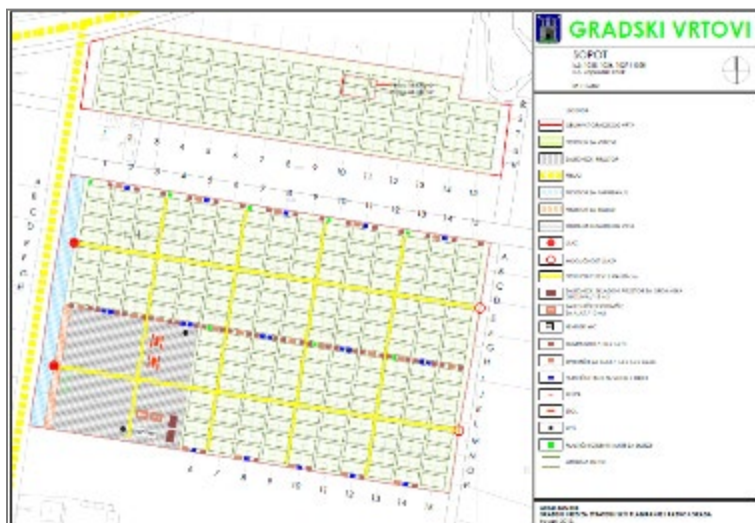
Lokacije gradskih vrtova

Gradski vrt Borovje I. i II.
Gradska četvrt Peščenica - Žitnjak, lokacija Ulica I. gardijske brigade "Tigrovi"

Gradski vrt Stenjevec
Gradska četvrt Stenjevec - lokacija Ulica Stenjevec

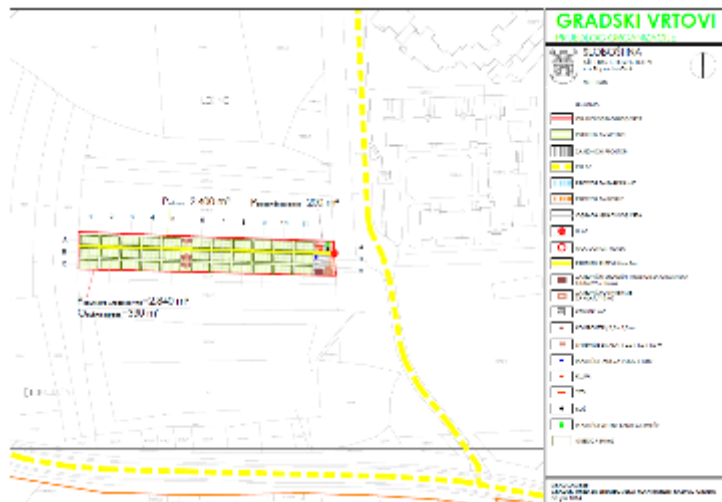

Gradski vrt Sopot I. i II.
Gradska četvrt Novi Zagreb - Istok, lokacija Ulica Nikole Andrića

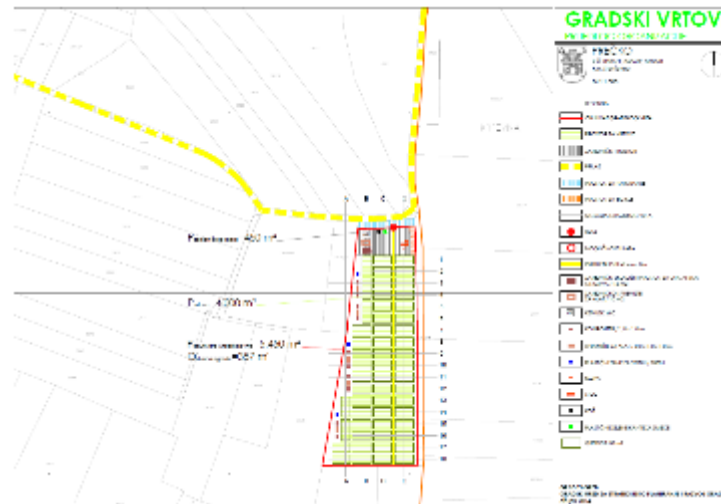
Gradski vrt Maksimir
Gradska četvrt Maksimir - lokacija Ulica Dragutina Mandla

Lokacije gradskih vrtova

Gradski vrt Slobošтина

Gradska četvrt Novi Zagreb - Istok, lokacija Ulica Karela Zahradnika

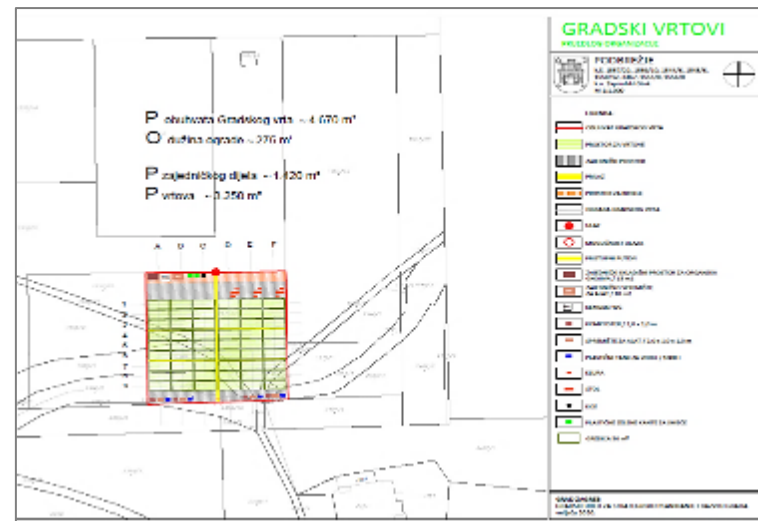
Gradski vrt Prečko

Gradska četvrt Stenjevec - lokacija Ulica Savska opatovina I. odvojak

Gradski vrt Savica

Gradska četvrt Trnje - lokacija Ulica Prisavlje

Gradski vrt Podbrežje

Gradska četvrt Novi Zagreb - Zapad, lokacija stambenog naselja Podbrežje

Gradski vrtovi

- ❖ Lokacije gradskih vrtova podložne su promjeni, ovisno o privođenju gradskog zemljišta planiranoj namjeni i o iskazanom interesu građana

Postupak davanja vrtnih parcela na korištenje

- ✦ Javni poziv za davanje vrtnih parcela na korištenje
  - ✦ objavljuje se na oglasnim pločama Gradske uprave i web stranicama Grada Zagreba sukladno iskazanom interesu građana i dinamici formiranja i opremanja obradivog zemljišta

Postupak davanja vrtnih parcela na korištenje

- ✔ pravo podnošenja zahtjeva ima osoba s prebivalištem na području Grada Zagreba koja nema u vlasništvu, suvlasništvu, zakupu ili na korištenju drugo obradivo zemljište na području Grada
- ✔ zahtjev za davanje na korištenje može podnijeti jedan član kućanstva za vrtnu parcelu površine 50 m²
- ✔ na korištenje građanima Grada Zagreba na vrijeme od 2 godine bez naknade s mogućnošću produljenja korištenja pod uvjetom da se korisnik prema istoj odnosi sa pažnjom dobrog gospodara

Postupak davanja vrtnih parcela na korištenje

- ✓ Prema Listi za davanje na korištenje vrtnih parcela na obradivom zemljištu
- ✓ Kriteriji za utvrđivanje liste
  - ✓ vrijeme prebivanja podnositelja zahtjeva na području Grada Zagreba
  - ✓ prebivanje na području gradske četvrti u kojoj se nalazi vrtna parcela
  - ✓ socijalni status
  - ✓ status hrvatskog branitelja
  - ✓ status umirovljenika
  - ✓ broj članova zajedničkog kućanstva

Postupak davanja vrtnih parcela na korištenje

Listu utvrđuje Gradonačelnik

Ugovor o davanju na korištenje
vrtnih parcela

Obveze korisnika

- ❖ Korištenje vrtne parcele u skladu s Ugovorom o davanju na korištenje vrtne parcele na obradivom zemljištu
  - ❖ vrtnu parcelu održavati sposobnom za poljoprivrednu proizvodnju, a pristupne putove održavati prohodnim
  - ❖ pri obradi primjenjivati načela organske proizvodnje i obrađivanja zemljišta
  - ❖ čuvanje i održavanje zajedničkih dijelova

Gradski vrtovi

- ✓ kontrola ispunjavanja kriterija i obveza iz ugovora
  - ✓ službenici Gradskog ureda za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje
- ✓ nadzor nad kontrolom namjenskog korištenja terenskom provjerom
  - ✓ službenici Gradskog ureda za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje
  - ✓ komunalni redari Gradskog ureda za obnovu, prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet

Gradski vrtovi

Grad Zagreb

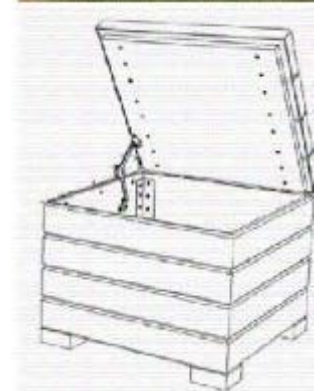
- kemijska analiza tla
- uredio za buduće korisnike neizgrađeno građevinsko zemljište u imovini Grada Zagreba koje je moguće obrađivati do privođenja planiranoj namjeni
- ogradio i isparcelirao zemljište
- pripremio zemljište za sjetvu i sadnju
- uredio zajedničke dijelove za odmor i edukaciju

Gradski vrtovi

✓ Osigurao opremu gradskog vrta:

- ✓ kompostere
- ✓ sanduke za alat
- ✓ tankove za vodu
- ✓ klupe i stolove za odmor
- ✓ parking za bicikle
- ✓ kemijski wc
- ✓ kante za odlaganje otpada

Gradski vrtovi

- ✓ Izradio priručnik za vrtlarenje
  - ✓ način gnojidbe i obrade tla
  - ✓ vrijeme sjetve, sadnje i berbe
  - ✓ način njege biljaka

Vrtlarski priručnik
Projekt "Gradski vrtovi"

Aktivnosti

- ✓ edukativne i savjetodavne radionice
- ✓ nabavka dodatne opreme
  - ✓ zajedničkog skladišnog prostora za organska gnojiva
  - ✓ zajedničkog spremišta za alat
  - ✓ urediti poseban dio vrta za invalide s prilagođenim uzdignutim gredicama
- ✓ osigurati sve što treba maloj vrtlarskoj zajednici
- ✓ dodatno uređenje zajedničkih dijelova gradskih vrtova

Edukativne i savjetodavne radionice

- ✔ Grad Zagreb je od 2016. do 2020. godine u suradnji s Agronomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu proveo projekt „Gradski vrtovi kao inspiracija za novi životni stil u gradu - neki aspekti eko vrtlarenja i edukacijski programi za različite dobne skupine“ s ciljem ugradnje odgoja i obrazovanja za okoliš i bioraznolikost, ekovrtlarenja u sve segmente odgojno-obrazovnog sustava i svakodnevni život djece, učenika i svih ostalih korisnika
- ✔ kao rezultat provedenog projekta izrađen je sveučilišni priručnik Urbano biovrtlarstvo, a koji se temelji na principima organske proizvodnje

Temeljni cilj projekta

- ✦ involvirati sve dobne skupine u eko vrtlarenje na području gradskih vrtova prvenstvo kroz edukacije, ali i zbog osobnog razvoja korisnika kroz povezivanje s prirodom, osnaživanje zajednice, doprinosa ljepšoj i bogatijoj slici grada te poticanje fizičke aktivnosti
- ✦ navedene aktivnosti tako postaju vrijedan doprinos sadržaju i kvaliteti života u gradu zahvaljujući inspiraciji gradskih vrtova

Projekt

Gradski vrtovi kao inspiracija za novi životni stil u gradu - neki aspekti eko vrtlarenja i edukacijski programi za različite dobne skupine

- ✓ provedbene aktivnosti projekta grupirane su u dvije skupine:
  - ✓ bioraznolikost gradskih vrtova i
  - ✓ edukacijski programi eko vrtlarenja za različite dobne skupine

Bioraznolikost gradskih vrtova

- ✦ istraživanje bioraznolikosti gradskih vrtova:
  - ✦ popisivanje flore gradskih vrtova (prati se pojavnost biljnih vrsta, njihova taksonomska pripadnost, porijeklo, tip rasta tj. trajnost, potencijalna invazivnost, alergenost, otrovnost i namjena u vrtovima)
  - ✦ utvrđivanje bolesti i štetnika povrća, jagodastog voća, začinskog bilja i cvijeća
  - ✦ utvrđivanje korisne faune
  - ✦ izrada fotodokumentacije i prikaz rezultata u Priručniku o eko vrtlarenju u gradskim vrtovima uz upute o ekološkoj zaštiti navedenog bilja
  - ✦ implementacija cvjetne trake u Gradski vrt Maksimir za privlačenje polinatora i korisne faune

Edukacijski programi eko vrtlarenja

🌿 interesne skupine:

- 🌿 korisnici vrtova;
- 🌿 djeca predškolske dobi (5-7 godina);
- 🌿 djeca školske dobi (8-12 godina);
- 🌿 studenti (prvenstveno Agronomskog fakulteta Zagreb, studijskih programa Fitomedicina i Hortikultura, ali i drugim zainteresiranim studentima) i
- 🌿 svi ostali zainteresirani članovi društvene zajednice (godine nisu važne)

Edukacijski programi eko vrtlarenja

- ✓ izbor tema u okviru edukacijskih programa prilagođava se interesnim skupinama
- ✓ tematske radionice za korisnike vrtova:
  - ✓ Proljetni radovi u vrtu, Sjetveni kalendar, Dobri i loši susjedi, Zelena gnojidba, Kompostiranje, Štetni i korisni kukci, Zadaća oprašivača, Bioraznolikost, Bolesti na povrću, Suzbijanje puževa na eko način, Kako privući pčele u povrtnjak i dr.

Edukacijska radionica za korisnike - Organska zaštita bilja od bolesti i štetnika GV Savica

Edukacijski programi eko vrtlarenja

- ✓ tematske radionice za djecu predškolske i školske dobi:
  - ✓ Tlo i život u njemu, Sjemenka - otkud, kako, zašto - sjetva, Sadnja presadnica i uloga vode za rast biljaka, Uzgojimo šator od biljaka (sjetva visokog graha *Phaseolus coccineus*, uz njega dragoljub i bundeve), Dobre i loše biljke, Ubiranje plodova rada i priprema - pojedimo dugu, Cvijeće u vrtu ili kako privući leptire - korištenje sušenih biljnih dijelova za izradu slika ili nešto sl., Uzgoj začinskog bilja, Hoteli za kukce, Sušenje i izrada mirisnih paketića, poklončića, narukvica, Čarobni svijet kukaca, Što radi doktor za biljke, Pčela i cvijet i dr.

Radionica za djecu - Vrt leptira

Radionica za djecu - Vrt leptira

Radionica za djecu - Hoteli za kukce

Radionica za djecu - Dobri i loši kukci

Radionica za djecu - Potraga za slovima

Edukacijske radionice za školsku djecu

Projekt praćenja potencijalno toksičnih elemenata

- ❖ Gradski vrtovi se nalaze u urbanom okolišu i od 2015. godine se kroz projekt praćenja i sprečavanja štetnog učinka potencijalno toksičnih elemenata u tlima gradskih vrtova prati stanje tla, unos onečišćenja i zdravstvenu ispravnost proizvedenog povrća
- ❖ redovito se od strane Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu uzimaju na analizu uzorci tla, vode i biljnog materijala

Uzorkovanje tla i vode na gradskim vrtovima

Projekt Urbani vrtovi

- ❖ Zajednički dijelovi vrtova - društvene zone dodatno su uređeni i opremljeni u sklopu zajedničkog projekta Grada Zagreba, Radija Kaj, 24 sata i prijatelja projekta (sponzora)
- ❖ Kroz projekt su uređene društvene zone na sedam gradskih vrtova (Klara, Sopot, Savica, Borovje, Stenjevec, Mandlova i Sesvete)

Projekt Urbani vrtovi

Projekt Urbani vrtovi

Projekt Urbani vrtovi

Projekt Urbani vrtovi

Plan

- ❖ urediti još novih površina za Gradske vrtove uvažavajući iskazani veliki interes naših građana
- ❖ pronaći nove obradive površine, prvenstveno na zapadnom i istočnom dijelu Grada Zagreba u suradnji sa građanima, udrugama i Gradskim uredom za upravljanje imovinom i stanovanje

- ❖ gradski vrtovi su kao mjesta proizvodnje hrane, okupljanja, odmora, druženja, edukacije i mnogobrojnih drugih ciljeva bitne sastavnice u razvoju modernih gradova stoga njihov razvoj treba provoditi sustavno, stvarajući svijest kod korisnika o preuzimanju društvene i ekološke odgovornosti za javni prostor u kojem svakodnevno borave
- ❖ posljednjih desetljeća se novim inicijativama gradskog vrtlarenja ističe važnost opskrbe hranom i organske proizvodnje kao i zadovoljavanje potrebe za osobnim iskustvom proizvodnje hrane u svakodnevnom životu
- ❖ uz proizvodnju hrane, prostori gradskih vrtova postaju mjesta povezivanja ljudi

Klara nekad...

... i danas

Sopot nekad...

... i danas

Sesvete nekad...

... i danas

Gradski vrtovi za terapijsko vrtlarenje i edukaciju

- ✔ tijekom provedbe Projekta „Gradski vrtovi“, primijećen je izražen interes građana osjetljivih skupinama i osoba s invaliditetom za sudjelovanjem na Projektu te se sukladno tome i formirala ideja o izgradnji adekvatno opremljenih terapijskih vrtova
- ✔ terapijski vrtovi su posebno dizajnirani vrtovi s ciljem jačanja motoričkih, senzoričkih, kognitivnih, afektivnih, alimentarnih, duhovnih i socijalnih potencijala za skladan život i zdravlje
- ✔ omogućuju svakom ljudskom biću, bez obzira na ograničenja, da radi, stječe nova znanja i opušta se
- ✔ Gradu Zagrebu je u interesu uređenje i opremanje obradivog zemljišta u njegovom vlasništvu čime se isto stavlja u funkciju te će istim pridonosi unapređenju kvalitete življenja kroz jačanje standarda socijalnih usluga

Gradski vrt za terapijsko vrtlarenje i edukaciju Sesvete

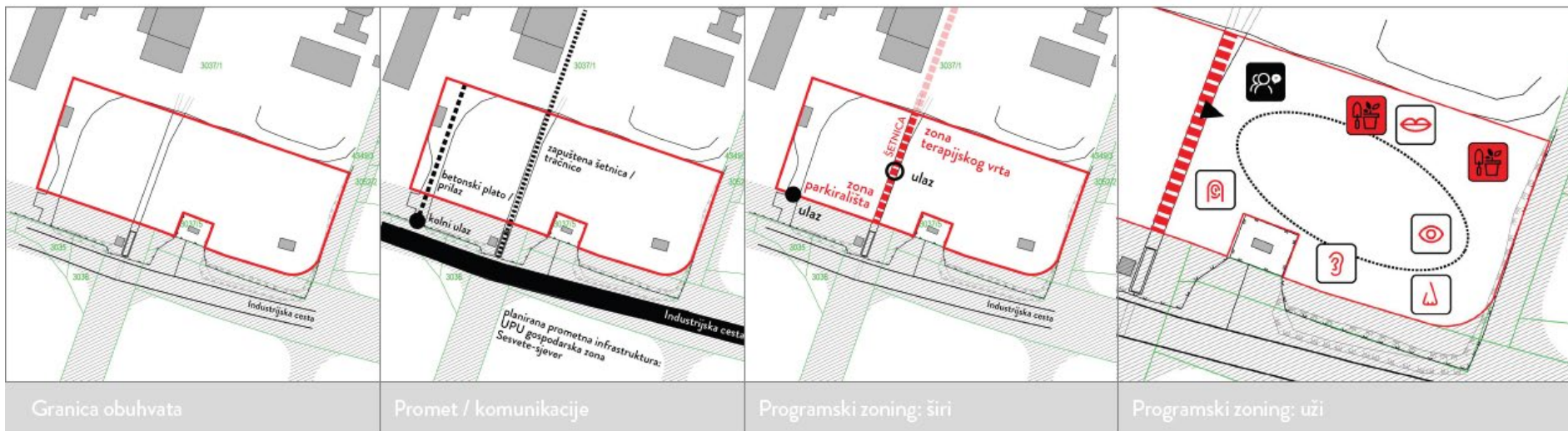
- ✔ Gradska skupština Grada Zagreba na sjednici održanoj 24. svibnja 2018. (Službeni glasnik Grada Zagreba 13/18) donijela je Zaključak o prihvaćanju Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava (GRANT AGREEMENT) - proGgreg te je Grad Zagreb sklopio ugovor s Izvršnom agencijom za malo i srednje poduzetništvo (EASME) opunomoćenom od strane Europske Komisije i drugim ugovornim stranama
- ✔ projekt je financiran u 100%-tnom iznosu od strane Europske komisije
- ✔ cilj projekta - razvijanje produktivne zelene infrastrukture u svrhu urbane regeneracije bivših industrijskih područja
- ✔ lokalni koordinator EU Projekta proGgreg u ime Grada Zagreba je Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje

Gradski vrt za terapijsko vrtlarenje i edukaciju Sesvete

TERAPIJSKI VRT SESVETE - RADNI KONCEPT

URED OVLAŠTENOG KRAJOBRAZNOG ARHITEKTA - ROBERT DUIĆ, ZAGREB, LIPANJ 2020.

Integracija korisnika

- sjenica
- roštilj
- drvena platforma/pozornica
- kružne klupe

Vrtlarenje i edukacija

- povišeni stolovi za uzgoj
- hugelkultur gredica
- spremište za alat
- špalir

Gradski vrt za terapijsko vrtlarenje i edukaciju Sesvete

KONCEPT

A
parkiralište

B
šetnica

C
integracija korisnika: sjenica, roštilj, komunalni stol, kružna klupa

D
vrtlarenje: povišeni stolovi za uzgoj bilja, hugelkultur gređica, špalir, spremište za alat

E
multifunkcionalna platforma / pozornica

F
refleksološka staza

G
senzorički vrt

H1
senzorno odmoriste: vizualno

H2
senzorno odmoriste: taktilno

H3
senzorno odmoriste: auditivno

1
česma

2
interaktivna taktilna skulptura

3
interaktivni vodeni element

Gradski vrt za terapijsko vrtlarenje i edukaciju Sesvete

Gradski vrt za terapijsko vrtlarenje i edukaciju Sesvete

Gradski vrt za terapijsko vrtlarenje i edukaciju Borovje

- izgradnja je predviđena na postojećoj lokaciji gradskog vrta - Gradska četvrt Peščenica - Žitnjak, lokacija Ulica I. gardijske brigade „Tigrovi”, u naselju Borovje

Terapijski park, Borovje: prostorno-programska osnova

LOKACIJA

— okvirna granica obuhvata - 3.5 ha
dio k.č. br. 1791/1, k.o. Žitnjak

Gradski vrt za terapijsko vrtlarenje i edukaciju Borovlje

- izrađeno je idejno rješenje za izgradnju istog, a koje će obuhvatiti sve skupine osoba i djece s poteškoćama

Terapijski park, Borovlje: prostorno-programska osnova

OSNOVNA ORGANIZACIJA PROSTORA

Gradski vrt za terapijsko vrtlarenje i edukaciju Borovlje

Terapijski park, Borovlje: prostorno-programska osnova

PROSTORNI PRIKAZI

Gradski vrt za terapijsko vrtlarenje i edukaciju Borovje

- ✦ osobe svih dobi moći će raditi vrtne poslove, a aktivnosti će biti prilagođene ovisno o mogućnostima i stanju korisnika i provodit će se tijekom cijele godine
- ✦ u suradnji sa stručnjacima iz domene vrtlarstva kao i sa stručnim vodstvom terapeuta organizirat će se tematske radionice i edukacije namijenjene osobama određene socijalno osjetljive skupine

Gradski vrt za terapijsko vrtlarenje i edukaciju Borovlje

Urbani voćnjak Podbrežje

- ✓ Grad Zagreb je u sklopu aktivnosti promicanja „zelenih” prostornih rješenja te reinterpretacije uloge i značaja zelenih/ krajobraznih prostora u strukturiranju grada inicirao uređenje urbanog voćnjaka kao novog javnog sadržaja parkovnog karaktera, koji će:
  - ✓ omogućiti unaprjeđenje odnosa/interakcije ljudi i prirode
  - ✓ unaprijediti socijalnu koheziju i održivi razvoj lokalne zajednice - susjedstva
- ✓ kao prostor za razvoj/uređenje urbanog voćnjaka odabrana je lokacija u stambenom naselju Podbrežje na području Gradske četvrti Novi Zagreb - Zapad, k.o. Zaprudski otok

Urbani voćnjak Podbrežje

Urbani voćnjak Podbrežje

Urbani voćnjak Podbrežje

Actinidia chinensis 'Viking'

Malus domestica 'Bobovec'

Malus domestica 'Belčnik'

Malus domestica 'Discovery'

Malus domestica 'Enterprise'

Malus domestica 'Grevertel'

Malus domestica 'Kardinal'

Malus domestica 'Mešence'

Malus domestica 'Roter Spitzkopf'

Prunus avium 'Steir'

Pyrus communis 'Boskova bočica'

Pyrus communis 'Vijemova žuta'

Ribes x nidigrolaria 'Remek'

Ribes x nidigrolaria 'Rozant'

Amelanchier lamarckii 'Belmont'

Cornus mas

Corylus avellane

Catalpa x bennettii 'Splendens'

Malus sylvestris

Prunus avium

Pyrus pyralis

Sambucus nigra 'Black Beauty'

Sorbus domestica

Tilia cordata

Buddleia davidii 'Royal Red'

Prunus cerasifera 'Nigra'

Rosa rugosa 'Hercules'

Allium sphaerocephalum

Moronele 'Cambridge Scarlet'

Stipa lanata

HVALA NA PAŽNJI

uz kontakt za zainteresirane buduće vrtlare:

Grad Zagreb

Gradski ured za gospodarstvo, ekološku
održivost i strategijsko planiranje

Avenija Dubrovnik 12, Zagreb

tel.: 01/ 6585 650 , 01/ 6585 581, 091/2330 269

